

آژانس امنیت هوایی اتحادیه اروپا به ایرلاین‌های اروپایی هشدار داده که از پرواز بر فراز آسمان ایران بپرهیزند. آژانس امنیت هوانوردی اروپا به‌عنوان یک نهاد تخصصی تحت‌نظر اتحادیه اروپا که در زمینه ایمنی هوانوردی غیرنظامی و مسافربری به وضع و اعمال قوانین و مقررات می‌پردازد، به‌تازگی در بیانیه‌ای جدید به‌تمامی شرکت‌های هواپیمایی اروپایی هشدار داده که تا اطلاع ثانوی بر فراز آسمان ایران پرواز نکنند. این آژانس پیشتر نیز در اطلاعیه‌ای به این ایرلاین‌ها اعلام کرده بود که در ارتفاع زیر ۲۵ هزار پایی در آسمان این کشور پرواز نکنند.

وزیر امور خارجه کشورمان در پیامی توییتی شماره تماس وزارت امور خارجه را به‌منظور «مساعدت به بازماندگان، حادثه مورد هدف قرار گرفتن هواپیمای اوکراینی در ایران منتشر کرد. محمدجواد ظریف وزیر امور خارجه ایران در پی اعلام علل سقوط هواپیمای اوکراینی در ایران در پیامی توییتی نوشت: «با عرض تسلیت و یوزش مجدد، به‌منظور مساعدت به بازماندگان فاجعه دردناک هواپیمای PSY5۲، وزارت امور خارجه خط تماس پاسخگویی شبانه‌روزی ۹۸۲۱۶۱۱۵۳۰۰۹ را برقرار و نمایندگی‌های ایران موظف به مساعدت به خانواده‌ها و آشنایان قربانیان هستند.»

سیاسیون و کارشناسان درباره نحوه اطلاع‌رسانی و «خطای انسانی» چه گفتند؟

واکنش‌ها به یک فاجعه

اصابت موشک خودی به هواپیمای مسافری اوکراین و جانباختن تعدادی از هموطنان و مسافران غیرایرانی در کانون اخبار داخلی و خارجی قرار گرفته است. این حادثه تراژیک و دردناک قلب همه ایرانیان را به درد آورد و خانواده‌های بسیاری را سوگوار کرد. باین‌حال آنچه بر اهمیت این موضوع می‌افزاید شرایط اعلام واقعیت این ماجراست. درحالی‌که رسانه‌های خارجی از احتمال اصابت موشک خبر می‌دادند، مسئولان داخلی موضوع را تکذیب کرده و بحث نقص فنی را مطرح می‌کردند. باین‌حال ۷۲ ساعت بعد و صبح روز شنبه در بیانیه‌ای رسمی این خبر تأیید شد و شوک دوم از راه رسید. حالا داغی بر داغ افزوده شده بود. افکار عمومی اما موضوع دیگری هم داشت: «پنهان‌کاری». واکنش‌های گسترده‌ای در فضای مجازی و رسانه‌های داخلی نسبت به این موضوع و نحوه اطلاع‌رسانی درباره آن صورت گرفته است. در چند روز گذشته بسیاری از سیاسیون و کارشناسان هم در این‌باره اظهار نظر کردند که خلاصه برخی از این نظرات را در ادامه می‌خوانید:

علی بختیار، نماینده مردم گلپایگان و خونسار در مجلس شورای اسلامی

در روز سقوط هواپیمای باید واقعیت گفته می‌شد

اگر هم اطلاعاتی نداریم صادقانه بگوییم نمی‌دانیم. چرا رئیس سازمان هواپیمایی کشوری که ظاهراً هیچ اطلاع درستی از اصل ماجرا نداشته در صداوسیما می‌گوید که به‌هیچ‌وجه موشکی به هواپیمای برخورد نکرده است! واقعیت را به مردم بگوییم و اگر نداریم اطلاعات غلط به مردم ندهیم. در همه جای دنیا مرسوم است که مقصران یک حادثه استعفا می‌دهند یا از کار برکنار می‌شوند. حداقل مقصران این حادثه و مقام‌های مربوط هر چه زودتر استعفا دهند. در این سانحه، ناشایست و غیرمسئولانه برخورد شد و می‌شد زودتر از این با ارائه یک اطلاع دقیق به مردم واقعیت‌ها را روشن می‌کردند.

محمدرضا منصوری، نماینده مردم ساوه و زرندیه

لغو پروازها حداقل کاری بود که باید انجام می‌شد

کشور در روزهای اخیر در شرایط خاصی قرار داشت و حداقل کاری که باید انجام می‌شد این بود که پروازها لغو می‌شد تا حادثه سقوط هواپیمای رخ ندهد. مسلماً باید برای سیستم دفاعی کشور افرادی گماشته شوند که در گذشته کارآمدی خود را نشان داده باشند، اما متأسفانه شاهدیم در برخی سیستم‌ها و پست‌ها افراد به‌واسطه ارتباطات گماشته می‌شوند که کار را به‌درستی انجام نمی‌دهند و همین امر به اعتبار و نام کشور ضربه وارد می‌کند. مسلماً دولت باید خاطیان این موضوع را به دلیل پیش‌بینی نکردن شرایط و لغو پروازها برکنار کند و با عوامل این فاجعه نیز برخورد لازم صورت گیرد.

محمدجواد، ظریف وزیر امور خارجه

باید شرمسار ایران و ایرانی بود

آهوان گم شدند در شب دشت / آه از آن رفتگان بی‌برگشت. با تمام وجود سر خم می‌کنم در برابر جانگاہی فاجعه، در برابر از دست رفتن انسان‌ها. رخ در رخ خانواده‌هایی که هنوز چشم بر آسمان دارند تمام‌قد تعظیم می‌کنم در برابر رؤیاهایی که بر زمین افتادند، در برابر دیدارهایی که هرگز تازه نشد و در سوگ انتظاری که برای همیشه به درازا خواهد کشید. مهم نیست کجای یک ساختار ایستاده‌ایم، کجای یک اشتباه پدفرجام، در این تراژدی تاریخی باید شرمسار ایران و شرمسار شهروندان بود که مردم بر همه‌چیز مقدم‌اند. نه در مقام وزیر خارجه که به‌عنوان یک هموطن شانه‌به‌شانه همه ایرانیان، داغدار اندوه بزرگی هستیم که وطن را فرا گرفته است.

علی ساری، عضو کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی

چرا در خصوص هواپیمای سه روز موضوع مخفی نگه داشته شد؟

لازم است که به ابهامات و سؤالات درباره حادثه هواپیمای اوکراینی توجه شود. البته شجاعت در عذرخواهی در این‌باره ستودنی است. چرا با وجود اینکه اپراتور سامانه موشکی اقدام خطا داشته و مقامات رده‌بالا اطلاع دقیق از این موضوع داشتند ولی تا سه روز موضوع مخفی نگه داشته شد و داده‌های خلاف واقع از رسانه ملی پخش شد؟ مشخص شود که علت قطع سیستم ارتباطی سامانه پدافند با اتاق کنترل چیست؟ داده‌های شلیک موشک‌های کروز دشمن

توسط چه کسانی پخش و چرا تأیید و عدم‌تأیید آن برای سامانه‌های پدافندی حل‌وفصل نشد؟

محسن کوهکن، کمیسیون صنایع مجلس شورای اسلامی

کاش مردم صحبت‌های فرمانده سپاه را می‌شنیدند

حادثه غم‌انگیز سقوط هواپیمای و از دست دادن تعدادی از هموطنان را تسلیت می‌گویم. ای‌کاش آنچه امروز فرمانده سپاه در جلسه غیرعلنی مجلس بیان می‌کرد به سمع و نظر مردم می‌رسید. ایشان می‌گفتند که هدفی غیر از فدایی شدن در راه آرمان‌های مردم و حمایت کردن آنها ندارند و باید صلابت آنها را تحسین کرد.

محمدحسین فرهنگی، نماینده مردم تبریز، اسکو و آذرشهر

مسئولان به ابهامات در خصوص حادثه هواپیمای پاسخ دهند

سؤال‌ها و ابهامات زیادی برای مردم عزیز ما مطرح است و خوب است مسئولان محترم به آنها پاسخ دهند. اینکه فرمانده هوافضای سپاه که خود از سرمایه‌ها و ذخایر ارزشمند کشور است می‌گوید در همان ساعات اولیه به مسئولان ذی‌ربط اطلاع داده بودیم، بگویند که موضوع و علت ناهماهنگی‌ها در چند روز اطلاع‌رسانی نادرست چه بوده است؟ مگر رئیس‌جمهوری، رئیس شورای عالی امنیت ملی و رئیس دولت نیست؟ چرا به دستگاه‌هایی مانند سازمان هواپیمایی کشوری اطلاع داده نشده بود؟ آیا آسیب به باور و اعتماد عمومی آسیب اندکی است آن‌هم بعد از همگرایی بی‌نظیر و گسترده در جریان تجلیل از سردار سلیمانی عزیز؟ چرا مناطق ممنوعه پروازی یا سازمان‌های هواپیمایی و شرکت‌های هوایی و سایر مسئولان ذی‌ربط هماهنگ نمی‌شود؟

فرهاد درویشی سه تلانی، عضو هیئت‌علمی گروه علوم سیاسی دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)

با یک اشتباه غیرعمد کل عملکرد یک سازمان را زیر سؤال نبریم

همه دستگاه‌ها و نهادهای ما اعم از نظامی و غیرنظامی دارای وظایف و کارکردهای مختلفی هستند که ممکن است در انجام آن ضعف‌ها و یا اشتباهاتی صورت بگیرد. لذا نباید همه را به یک چوب راند و با یک اشتباه غیرعمد کل عملکرد سازمان و یا نهادی را زیر سؤال برد.

اردشیر نوریان، نماینده مردم شهرکرد

احتمال نفوذ و خرابکاری را در موضوع هواپیمای نادیده نگیریم

خطای انسانی نباید بهانه‌ای برای انتقام‌گیری از سپاه باشد؛ نباید اجازه دهیم به اقتدار کشور خدش‌های وارد شود. بعد از سردار سلیمانی رشیدترین و باصلابت‌ترین سردار در عرصه

مقاومت سردار حاجی‌زاده است که اگر سردار سلیمانی عزیز جان شیرین را برای بالندگی مقاومت در دست گرفت امروز نیز سردار حاجی‌زاده با پذیرفتن مسئولیت آبروی خود را در دست گرفت که توجه داشته باشید خداوند ضامن آبروی شما خواهد بود و با صلابت پای کار خود بایستید. اگرچه در این خصوص احتمال نفوذ، خرابکاری و هک سیستم نباید نادیده گرفته شود.

محسن هاشمی، رئیس شورای اسلامی شهر تهران

بدتر از شلیک سهوی به هواپیمای، شلیک عمدی به اعتماد عمومی است

محور مشترک فجاجع اخیر، نقش قصور و تقصیر مسئولان مربوطه و عدم پاسخگویی به افکار عمومی است. باید توجه داشته باشیم بدتر از شلیک سهوی به هواپیمای، شلیک عمدی به اعتماد عمومی است و چرا باید حقیقت از رئیس‌جمهوری و رئیس شورای عالی امنیت ملی پنهان نگه داشته شود و بعد از اعلام دولت‌های بیگانه به اطلاع مسئولان خودمان برسد؟ نباید عملکرد صداوسیما و رسانه‌های رسمی را در تهییج بیش‌ازاندازه مردم و دوقطبی کردن فضای جامعه نادیده گرفت که برخی مشکلات کوچک را بزرگ‌نمایی می‌کنند و از کنار مشکلات بزرگ با بی‌توجهی می‌گذرند.

اسدالله عباسی، سخنگوی هیئت‌رئیس مجلس

تأخیر به دلیل پنهان‌کاری نبوده است

تأخیر در اعلام خبر علت سقوط هواپیمای اوکراینی به دلیل پنهان‌کاری نبوده است بلکه بلافاصله ستاد کل نیروهای مسلح و سپاه تیمی را جهت تسریع در روشن شدن علت این حادثه تشکیل دادند. بعدازاین حادثه، ستاد کل نیروهای مسلح و سپاه تیمی را تشکیل دادند تا همه جوانب سقوط هواپیمای اوکراینی را موردبررسی قرار دهند، زیرا اگر جعبه‌سیاه را بررسی می‌کردند، روشن شدن موضوع مدت‌ها طول می‌کشید و به همین دلیل متخصصان ستاد کل و سپاه با سرعت مسئله را بررسی کردند و مشخص شد که علت مورد اصابت قرار گرفتن هواپیمای اوکراینی خطای انسانی بوده و به همین جهت عذرخواهی کردند.

احمد خرم، وزیر راه و ترابری دولت اصلاحات

به مردم حق بدهیم

نامحرم دانستن مردم همه را آچمز کرد و الان دیگر نمی‌شود آب رفته را به جوی بازگرداند. بازهم تأکید می‌کنم، این نوع رفتار برای نظام خیلی بد شد و هم در عرصه بین‌المللی و هم در فضای داخلی ضربه حیثیتی به ما وارد شد. من واقعا نمی‌دانم چه چیزی درباره پنهان‌کاری بگویم. ما که می‌دانستیم خبر اعلام می‌شود چرا تصمیم گرفتیم مسئله را با مردم در میان نگذاریم؟ الان به مردم باید حق داد که با خود بگویند: «اگر مجبور نمی‌شدند، نمی‌گفتند. واقعا چطور می‌شود عده‌ای به این راحتی افکار عمومی را نسبت به نظام بدبین و بی‌اعتماد کنند؟ این اتفاق خیلی بد شد. اگر از روز اول واقعیت گفته می‌شد، یک‌دهم التهاب امروز را شاهد نبودیم.»

گزارش

متولی لغو پروازهای غیر نظامی در شرایط خاص کیست؟

یکی از مهم‌ترین موضوعات مطرح‌شده در رسانه‌ها بحث توقف پروازها و مسئولیت آن بوده است. به‌عبارت‌دیگر چه کسی مسئولیت داشته تا پروازهای مسافری را در شرایط جنگی لغو و برای جلوگیری از حوادث احتمالی لغو کند؟ حادثه اصابت موشک شلیک‌شده از پدافند داخلی به هواپیمای مسافربری اوکراین و تأخیر و تکذیب‌های مطرح‌شده در ۷۲ ساعت بعد، سؤالات بسیاری را پیش کشیده است. سؤالاتی که نیازمند پاسخگویی و شفافیت هستند. شرایط به وجود آمده علاوه بر مطرح کردن مسائل رسانه‌ای و اخلاقی موضوعات ساختاری و قانونی را مطرح کرده است. یکی از مهم‌ترین این موضوعات بحث ممنوعیت پروازهای مسافری در شرایط جنگی است. این امری مرسوم در صنعت هوانوردی همه کشورهای دنیاست. اما سؤال اینجاست که چرا عملی نشده است و مسئولیت این کار با کیست؟ این پرسشی است که در روزهای اخیر پاسخ‌های متعددی دریافت کرده است. در همین راستا سردار سرتیپ حاجی‌زاده در نشست مطبوعاتی و در پاسخ به سؤالی درباره علت عدم اعلام ممنوعیت پروازهای مسافری و تجاری در هوای کشور گفت: «نمی‌خواهم کسی را متهم کنم، ما اینجا اطلاع‌رسانی می‌کنیم تا گروه‌هایی که مسئول هستند، این مسئله را بررسی و رسیدگی کنند. بعد از بررسی توسط آنها می‌توان متهم را مشخص کرد. از دید من در شرایط جنگی، باید از سوی مسئولین ذی‌ربط ممنوعیت پرواز اعلام می‌شد اما به هر ترتیب اتفاق نیفتاد. مشکل عدم اعلام ممنوعیت پرواز به بخش هوانوردی بر نمی‌گردد و هر خطا و مشکلی بوده در مجموعه نیروهای مسلح است. بخش دولتی، کشوری و شرکت فرودگاه‌ها هیچ تقصیر و قصوری ندارند.» در همین راستا روز یکشنبه یک عضو هیئت‌رئیس مجلس گفت که در جلسه غیرعلنی سردار سلامی، فرمانده سپاه تأکید داشت که مسئولیت پروازهای مسافربری با سپاه نیست و لذا سپاه مسئول توقف این پروازها نیست. علیرضا رحیمی در گفتگویی که با ایسنا داشته در توضیح جلسه غیرعلنی امروز یکشنبه برای بررسی سانحه سقوط هواپیمای اوکراینی در پی شلیک موشک به این هواپیمای و درگذشت ۱۷۶ سرنشین آن گفت: «سردار سلامی درباره اینکه چرا آن زمان پروازهای مسافربری متوقف نشده گفت که مسئولیت پروازهای مسافربری با سپاه نیست. لذا سپاه مسئولیتی برای توقف پروازهای مسافربری ندارد. این موضوع مهمی بود اما همچنان ابهامات و سؤالات زیادی در ذهن نمایندگان وجود دارد.»

علیرضا منطری، معاون سابق هوانوردی سازمان هواپیمایی کشوری، در این‌باره گفت: «در چنین شرایط خاصی باید نیروهای مسلح از سازمان هواپیمایی کشوری به‌عنوان نماینده دولت در این حوزه بخواهد که حالت ممنوعه را در قسمتی یا تمام فضای کشور برای ساعات یا روزهایی اعمال کند و در این صورت است که اگر نیروهای مسلح درخواست کنند و هیئت دولت تصویب کند سازمان هواپیمایی کشوری می‌تواند آن را اجرا کند. در برخی از کشورها رئیس‌جمهوری فرمانده نیروهای مسلح نیز هست و در چنین شرایطی رئیس‌جمهوری شخصاً اقدام به طرح، تصویب و اجرای این قانون می‌کند اما در کشور ما که این دو سمت یکی نیستند.»

همچنین حمید غوابش، معاون اسبق هوانوردی و امور بین‌الملل سازمان هواپیمایی کشوری، هم در این‌باره گفت: «تشخیص مسائل امنیتی و اینکه شدت و حدت و میزان ملاحظات امنیتی چقدر است با نهادهای امنیتی و نظامی است. آنها هستند که باید مشخص کنند که می‌خواهند در چه قسمتی از خاک کشور فضای خالی یا پروازممنوع اعلام شود. چراکه آنها داده‌های مرتبط با ملاحظات امنیتی یا عملیات‌های نظامی را در اختیار دارند و باید این اطلاعات را به مقامات غیرنظامی انتقال دهند.»

او افزود: «سازمان هواپیمای کشوری تنها مجری چنین ملاحظاتی است و براساس روال عادی وظیفه‌ای برای دنبال کردن و رصد کردن ملاحظات امنیتی ندارد.» غوابش اظهار کرد: «حتی در شرایط عادی که یک نهاد نظامی قصد انجام عملیات مانوری و تمرینی را در محدوده خاص دارد آن را به اطلاع سازمان هواپیمایی کشوری می‌رساند و این سازمان ضمن طی فرآیند قانونی و اخذ مصوبه و مجوز در ساعات و روزهای مانور، آن منطقه را از پروازها خالی کرده و به ایرلاین‌ها اطلاع می‌دهد که پرواز نکنند یا آنکه در ارتفاع خاصی مجاز به پرواز در یک منطقه خاص هستند.»

